

Panama

Utolsó frissítés dátuma: 2020.12.10.

Fertőzöttség állapota

Fertőzések száma: A 4.3 millió lakosból eddig 181000 megbetegedés, az elmúlt 24 órában 1021. Elhunytak száma 3241. Gyógyultak: 156000.

Járványhelyzet: a napi új fertőzések száma szeptember eleje – a szigorú kijárási tilalom feloldása után – csökkent, majd november elején a többnapos nemzeti ünnepek után ismét megnövekedett. A kormány egyre erélyesebben kommunikál.

Korlátozások és azok (tervezett) feloldási üteme

Lakossági korlátozások

Március 13. óta vészhelyzeti állapot van. A határokat lezárták, majd október 12-től az „új normalitás” jegyében megnyitották a repülőtereket. Turisták is érkehetnek 48 óránál nem régebbi negatív teszttel. A kijárási tilalom este 9 és reggel öt között érvényes. A szolgáltatások fokozatosan beindultak, kinyitottak a bevásárló központok. Az éttermek fele üzemel, elsősorban elvitelre.

Hivatalok zárva, csak internetes ügyintézés. Október közepétől megnyitottak a parkok, szabadidő- és sportközpontok. A templomok maximum 25%-os telítettséggel fogadják a hívőket.

A decemberi ünnepek alatt hagyományosan megtartott ünnepeket törölték, ahogyan a jövőévi karneváli rendezvényeket is. Továbbra is tilos a 8 főnél nagyobb rendezvény.

A maszk viselése mindenhol kötelező!

Gazdasági korlátozások

Az egészségügyi vészhelyzet kihirdetésekor a gazdaság teljes leállása következett be, a korlátozások teljesek voltak, leállt az építőipar, a halászat, a turizmus. A kormány 6 ütemben tervezte a korlátozások feloldását, jelenleg az ötödik ütemnél tartanak. Az első két blokk gazdasági tevékenységei már megkezdheték a működést: technikai szervíz szolgáltatások, szerelőműhelyek, infrastruktúra építési projektek, a mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés, halászat, feldolgozóipar egyes ágai, vegyipar, gyógyszeripar és a gépjármű gyártás indulhatott újra szigorú egészségügyi protokoll szerint. A harmadik és negyedik ütemben kinyitottak a bevásárló központok, a kisebb üzletek, szolgáltatások, mint az éttermek, magán építkezések, autókereskedelem, a nagy- és kiskereskedelem. A turizmus a padlón van, mindössze 40 szálloda működik az egész országban 10%-os telítettséggel. A több, mint 40 ezer vállalatból 8 ezer működik.

Áruforgalmi, kereskedelmi korlátozások

Egyes létszükségletű termékek beérkeznek (Panama erősen importra szorul), azonban ezek behozatala a vészhelyzet óta a korábbinál is átláthatatlanabb. Komoly nehézséget okoz, hogy a közép-amerikai államok járványügyi intézkedései eltérőek, ezért például egy hétig állt 900

panamai kamion Nicaragua és Costa Rica határán. A járvány miatt leállt az új import-export számítógépes rendszer kiépítése. Ezen kívül erőteljes hatást váltott ki az a tény, hogy az EU Bizottsága májusban ismételten feketelistára tette Panamát a pénzmosás elleni direktíva alapján, ami október 1-én lépett életbe. A Panama csatorna működik, áprilisig nem érezte meg a koronavírus járvány hatását, májustól azonban visszaesett a forgalma. Kulcsfontosságú termékek, főként gyógyszeripari és élelmiszeripari termékek érkeznek. Ugyancsak működnek bizonyos Cargo járatok (pl. KLM), melyek nélkülözhetetlen termékeket hoznak (gyógyszerek, egészségügyi berendezések, vegyi anyagok, élelmiszeripari termékek).

Logisztika és szállítmányozás állapota

Közúti, vasúti, légi és tengeri szállítmányozás

Légifuvarozás erősen ritkított ütemben működik. Csak kulcsfontosságú termékek, főleg gyógyszeripari termékek jönnek. A kikötők áruforgalmát nem érintette érzékenyen a válság, az előzetes adatok alapján a teherszállítmányozás volumene 15%-kal növekedett 2020 első félévében 2019-hez képest. A kamionforgalom akadozik. A belső légiforgalom beindult.

Nagyobb árulogisztikai központok helyzete

Colón szabadkereskedelmi övezet gyakorlatilag nem működik, erősen fertőzött régió. Panama csatorna működik, csökkent forgalommal.

Gazdasági kilátások

Várható GDP csökkenés:

10-12 % az ENSZ Latin-Amerikai és Karib-térségi Gazdasági Bizottság (CEPAL) becslései szerint. A nemzetközi hitelintézetek véleménye szerint ez a visszaesés kezelhető.

Gazdasági mutatók és folyamatok:

- Közel 1 millió ember él informális munkából, nekik több mint 6 hónapig nem volt jövedelmük, segélyekből, adományokból élnek. 400 ezer ember elvesztette az állását. Az adó és tb. járulékok fele nem érkezik be a költségvetésbe. A költségvetés stabilizálásához 6 milliárd USD-re van szükség, amit állami kötvénykibocsátásból, IMF és BID hitelekkel próbálnak biztosítani.
- S&P BBB+ hosszú távon, A-2 rövidtávon. Fitch BBB és AA+
- Mély válságba került a társadalombiztosítás, amit gyökeres átalakítással próbálnak megmenteni (ugyanakkor egyelőre nem omlott össze az egészségügyi rendszer, ami fontos fejlemény).
- Ugyancsak próbálnak lekerülni a feketelistáról, ez azonban hosszabb folyamat, erőteljes pénzügyi reformot igényel, ezért csak 2021-re várható ideális esetben.
- Ezen negatívumok mellett Panama eddig elkerülte a gazdasági, politikai és szociális összeomlást. Tekintettel az ország méretére és geo-stratégiai helyzetére minden esélye megvan rá, hogy kezelni tudja a helyzetet.

Kiemelt ágazatok helyzete:

A Panamába irányuló magyar export legnagyobb részét a gépjárművek és a gumiipari termékek teszik ki, amelyeket érzékenyen érintett a válság. Az előrejelzések szerint, ebben az évben 65%-

al fognak csökkenni az autóeladások. A harmadik helyen állnak a gyógyszeripari termékek. Ennek az ágazatnak a helyzete változatlan.

Gazdasági válságkezelő intézkedések

Hiteltörlesztések felfüggesztése 2021 június 30-ig a járvány miatt jövedelem nélkül maradt embereknek. Havi 100 USD segély a legszegényebbeknek. Ennek pénzügyi fedezetére egyes állami alkalmazottak fizetésének csökkentése július végétől. Lakbér fizetésének felfüggesztése. Állami kötvénykibocsátás (2.5 milliárd USD). PPP törvény elfogadásának és alkalmazásának felgyorsítása. Korrupcióellenes intézkedések erősítése (egyelőre jogszabályi szinten, a gyakorlatban semmi nem változott). Munkaerőpiaci intézkedések, például távmunka hivatalossá tétele, munkaidő lecsökkentése. A kormány a Nemzeti Megtakarítási Alapból 85 millió dollárt vett kölcsön, amelyből az egészségügyi beszerzéseket és a lakástámogatási programot finanszírozza majd a tervek szerint. Ezen kívül egy 150 millió dolláros kölcsönt kapott a kormány az Amerika-közi Fejlesztési Banktól. Ennek 50%-át a kis- és középvállalkozásoknak nyújtandó kedvezményes hitelekre, további 50%-át pedig az agrárszektor támogatására fordítják.

A mikro-, új és megújuló vállalkozások számára a kormány 20 millió dollár értékű hitelkeretet hozott létre, amelyhez két állami bankon keresztül, kedvezményes feltételekkel férhetnek hozzá a vállalkozások.

A kormány programot indított néhány autót felújítására, meghirdette a lakótelepek rehabilitálását. Háromoldalú érdekegyeztető tanácsot hozott létre, aminek fő feladata a munkahelyek védelme és új munkahelyek teremtése. 1 milliárd dollárral megtámogatták a bankrendszert.

Felmerült a banki különadó kérdése, de tekintettel a bankrendszer erős gazdasági és politikai szerepére, ezt nem sikerült keresztülvinni.

A legnagyobb nehézséget a járvány azoknak okozza, akik napi informális munkából élnek, vagy munkanélküliek. Számuk ma 1.2 millió. Ők potenciális időzített szociális bombát jelentenek.

Exportpiaci lehetőségek magyar cégek számára

A magyar export lehetőségek elsősorban a vízgazdálkodásban és a mezőgazdasági technológiák területén körvonalazódnak, azonban az ország jelenleg még nem nyitott, a korlátozások nem teszik lehetővé ennek megvalósítását. A gyógyszeriparban lennének lehetőségek mivel nincs korlátozva. A helyzetet nehezíti, hogy a kormány két nagy országgal (USA, Kína), illetve a közvetlen szomszéd országokkal kívánja megoldani nehézségeit. Ezért például erősen akadozik a kereskedelmi együttműködés az EU tagállamaival.